It-Tlieta 10 ta' Diċembru 2013

P7_TA(2013)0546

L-iżvilupp l-"bini tal-istat" fis-Sudan t'Isfel

Riżoluzzjoni tal-Parlament Ewropew tal-10 ta' Diċembru 2013 dwar l-isforzi tal-komunità internazzjonali fil-qasam tal-iżvilupp tal-"bini tal-istat" fis-Sudan t'Isfel (2013/2090(INI))

(2016/C 468/08)

Il-Parlament Ewropew,

— wara li kkunsidra r-riżoluzzjoni tiegħu tat-13 ta' Ġunju 2012 dwar is-sitwazzjoni fis-Sudan u s-Sudan t'Isfel ([1]),

— wara li kkunsidra r-riżoluzzjoni tiegħu tal-5 ta' Lulju 2011 dwar il-futur tal-appoġġ baġitarju tal-UE lil pajjiżi li qed jiżviluppaw ([2]),

— wara li kkunsidra r-riżoluzzjoni tiegħu tal-25 ta' Ottubru 2011 dwar ir-4 Forum ta' Livell Għoli dwar l-Effikaċja tal-Għajnuna ([3]),

— wara li kkunsidra r-riżoluzzjoni tiegħu tat-18 ta' Diċembru 2008 dwar perspettivi ta' żvilupp għat-tisħiħ tal-paċi u l-bini tan-nazzjon f'sitwazzjonijiet ta' wara konflitti ([4]),

— wara li kkunsidra r-rapport tal-missjoni għal ġbir ta' informazzjoni fis-Sudan t'Isfel tal-Kumitat għall-Iżvilupp tiegħu f'Lulju 2011,

— wara li kkunsidra r-rapport finali tal-missjoni ta' osservazzjoni elettorali tal-Unjoni Ewropea dwar ir-referendum fis-Sudan t'Isfel, 9-15 ta' Jannar 2011 ([5]),

— wara li kkunsidraw il-Ftehim ta' Sħubija bejn il-Membri tal-Grupp ta' Stati Afrikani, tal-Karibew u tal-Paċifiku (AKP), u l-Unjoni Ewropea u l-Istati Membri tagħha, iffirmat f'Cotonou fit-23 ta' Ġunju 2000 ([6]), emendat għall-ewwel darba f'Lussemburgu fil-25 ta' Ġunju 2005 ([7]), u għal darb'oħra f'Ouagadougou fit-22 ta' Ġunju 2010 ([8]);

— wara li kkunsidra d-dikjarazzjoni tal-Kopresidenti tal-Assemblea Parlamentari Konġunta AKP-UE dwar is-sitwazzjoni fis-Sudan u fis-Sudan t'Isfel, maħruġa f'Horsens (Danimarka) f'Mejju 2012 ([9]),

— wara li kkunsidra d-dikjarazzjoni tal-UE u tal-Istati Membri tagħha dwar l-indipendenza tar-Repubblika tas-Sudan t'Isfel, tad-9 ta' Lulju 2011 ([10]),

— wara li kkunsidra l-konklużjonijiet tal-Kunsill, tas-22 ta' Lulju 2013, dwar is-Sudan u s-Sudan t'Isfel ([11]),

— wara li kkunsidra d-dikjarazzjoni tal-Kummissarju Georgieva, tal-5 ta' Lulju 2012, dwar is-Sudan u s-Sudan t'Isfel ([12]),

— wara li kkunsidra l-pjan ta' implimentazzjoni tal-għajnuna umanitarja tad-Direttorat Ġenerali għall-Għajnuna Umanitarja għas-Sudan u s-Sudan t'Isfel għall-2013 u l-modifika tiegħu ([13]),

---

([1]) ĠU C 332 E, 15.11.2013, p. 49.
([2]) ĠU C 33 E, 5.2.2013, p. 38.
([3]) ĠU C 131 E, 8.5.2013, p. 80.
([4]) ĠU C 45 E, 23.2.2010, p. 74.
([5]) http://eeas.europa.eu/eueom/pdf/missions/final-report-eueom-referendum-south-sudan-2011_en.pdf.
([6]) ĠU L 317, 15.12.2000, p. 3.
([7]) ĠU L 209, 11.8.2005, p. 27.
([8]) ĠU L 287, 4.11.2010, p. 3.
([9]) http://www.europarl.europa.eu/intcoop/acp/2012_horsens/pdf/soudan_en.pdf.
([10]) http://register.consilium.europa.eu/pdf/mt/11/st12/st12679-re01.mt11.pdf.
([11]) http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/EN/foraff/138254.pdf.
([12]) http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-12-524_en.htm.
([13]) http://ec.europa.eu/echo/files/funding/decisions/2013/HIPs/Sudan-SouthSudan_en.pdf.

It-Tlieta 10 ta' Diċembru 2013

— wara li kkunsidra d-dikjarazzjonijiet tal-Portavuċi tar-Rappreżentant Għoli Catherine Ashton, tat-18 ta' Ġunju 2013, dwar l-attakk fatali fuq operatur għaż-żamma tal-paċi tal-Forza ta' Sigurtà Interim tan-Nazzjonijiet Uniti għal Abyei (UNISFA) fil-Kordofan tan-Nofsinhar ([1]), tal-1 ta' Mejju 2013, dwar il-kunflitt fl-Istati Sudaniżi tal-Kordofan tan-Nofsinhar u tan-Nil il-Blu ([2]), u tat-8 ta' Jannar 2013, dwar l-għeluq reċenti tal-organizzazzjonijiet tas-soċjetà ċivili fis-Sudan ([3]),

— wara li kkunsidra d-dikjarazzjoni maħruġa lokalment mid-Delegazzjoni tal-UE, fil-25 ta' Lulju 2013, b'segwitu għax-xoljiment tal-gvern kollu kemm hu tar-Repubblika tas-Sudan t'Isfel min-naħa tal-President ([4]),

— wara li kkunsidra d-Dikjarazzjoni ta' Dili "A new vision for peace-building and state building" (Viżjoni ġdida għall-konsolidament tal-paċi u għall-bini tal-istat), tal-10 ta' April 2010 ([5]),

— wara li kkunsidra n-New Deal għall-Impenn fl-Istati Fraġli ("Engagement in Fragile States") ippreżentat fir-raba' Forum ta' Livell Għoli dwar l-Effikaċja tal-Għajnuna li sar f'Busan f'Diċembru 2011 ([6]),

— wara li kkunsidra r-Rapport tal-2011 tal-OECD dwar l-impenn internazzjonali fl-Istati Fraġli – Repubblika tas-Sudan t'Isfel ([7]),

— wara li kkunsidra l-"World Development Report 2011: Conflict, Security, and Development ([8]),

— wara li kkunsidra r-Rapport tal-Grupp ta' Implimentazzjoni ta' Livell Għoli tal-Unjoni Afrikana dwar is-Sudan (AUHIP), ippubblikat fil-31 ta' Lulju 2013 ([9]),

— wara li kkunsidra d-dikjarazzjoni tal-Portavuċi tas-Segretarju Ġenerali tan-Nazzjonijiet Uniti, tat-8 ta' Marzu 2013, dwar il-ħolqien ta' żona tal-fruntiera demilitarizzata sikura bejn is-Sudan u s-Sudan t'Isfel u l-attivazzjoni tal-mekkaniżmu konġunt ta' verifika u monitoraġġ tal-fruntieri (Joint Border Verification and Monitoring Mechanism) ([10]),

— wara li kkunsidra r-riżoluzzjoni adottata mill-Kunsill tad-Drittijiet tal-Bniedem tan-NU dwar "l-assistenza teknika u l-bini tal-kapaċità għas-Sudan t'Isfel fil-qasam tad-drittijiet tal-bniedem" fis-27 ta' Ġunju 2013 (A/HRC/21/L.7/Rev.1),

— wara li kkunsidra l-Ftehim Qafas dwar l-Arranġamenti fil-qasam tal-politika u sigurtà fl-Istati tan-Nil il-Blu u tal-Kordofan iffirmat fit-28 ta' Ġunju 2011 ([11]),

— wara li kkunsidra l-konklużjonijiet tar-rapporti tal-Kummissarju Għoli għad-Drittijiet tal-Bniedem ippreżentati fil-21 u fit-23 sessjoni tal-Kunsill tad-Drittijiet tal-Bniedem ([12]),

— wara li kkunsidra l-ftehimiet konklużi f'Addis Ababa bejn ir-Repubblika tas-Sudan u r-Repubblika tas-Sudan t'Isfel fis-27 ta' Settembru 2012 ([13]),

— wara li kkunsidra r-rapport ta' Amnesty International tal-2013 dwar is-sitwazzjoni tad-drittijiet tal-bniedem fis-Sudan t'Isfel ([14]),

— wara li kkunsidra r-rapport ta' Human Rights Watch bit-titolu "This old man can feed us, you will marry him" ([15]),

---

([1]) http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_Data/docs/pressdata/EN/foraff/137507.pdf.
([2]) http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/EN/foraff/136969.pdf.
([3]) http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/EN/foraff/134590.pdf.
([4]) http://eeas.europa.eu/statements/local/local_statement_south_sudan_24072013_en.pdf.
([5]) http://timor-leste.gov.tl/wp-content/uploads/2010/04/Dili_Declaration_FINAL_12.04.20101.pdf.
([6]) http://www.oecd.org/dac/effectiveness/Final%20file.pdf, p. 39.
([7]) http://www.oecd.org/countries/southsudan/48697972.pdf.
([8]) http://wdronline.worldbank.org/worldbank/a/c.html/world_development_report_2011/abstract/WB.978-0-8213-8439-8.abstract.
([9]) http://appablog.wordpress.com/2013/07/31/report-of-the-african-union-high-level-implementation-panel-for-sudan-and-south-sudan/.
([10]) http://www.un.org/sg/statements/index.asp?nid=6644.
([11]) http://www.sudantribune.com/IMG/pdf/Two_Areas_Agreement.pdf.
([12]) http://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/HRCouncil/RegularSession/Session21/A-HRC-21-34_en.pdf. http://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/HRCouncil/RegularSession/Session21/A.HRC.21.62_en.pdf. http://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/HRCouncil/RegularSession/Session23/A-HRC-23-31_en.pdf.
([13]) http://www.rssnegotiationteam.org/historic-september-27-peace-agreements.html.
([14]) http://www.amnesty.org/en/region/south-sudan/report-2013.
([15]) http://www.hrw.org/reports/2013/03/07/old-man-can-feed-us-you-will-marry-him-0.

It-Tlieta 10 ta' Diċembru 2013

— wara li kkunsidra d-Dikjarazzjoni Universali tad-Drittijiet tal-Bniedem tal-1948,

— wara li kkunsidra l-Artikolu 48 tar-Regoli ta' Proċedura tiegħu,

— wara li kkunsidra r-rapport tal-Kumitat għall-Iżvilupp u l-opinjonijiet tal-Kumitat għall-Affarijiet Barranin u tal-Kumitat għad-Drittijiet tan-Nisa u l-Ugwaljanza bejn is-Sessi (A7-0380/2013),

A. billi r-riżoluzzjoni 1996 (2011) tal-Kunsill tas-Sigurtà laqgħet pożittivament it-twelid tar-Repubblika tas-Sudan t'Isfel fid-9 ta' Lulju 2011 u billi l-Assemblea Ġenerali tan-Nazzjonijiet Uniti vvotat fl-14 ta' Lulju 2011 favur l-ammissjoni tas-Sudan t'Isfel bħala Stat Membru (A/RES/65/308);

B. billi il-faxxa ta' insigurtà, is-sottożvilupp u l-governanza ħażina li jestendu mis-Sahel sal-Qarn tal-Afrika jistgħu jiġu indirizzati biss permezz ta' approċċ komprensiv;

C. billi s-Sudan t'Isfel li għadu kif inħoloq huwa wkoll wieħed mill-ifqar pajjiżi tad-dinja, b'50 % tal-popolazzjoni jgħixu taħt is-soll tal-faqar; billi dan il-pajjiż, li twieled minn sitwazzjoni ta' gwerra u jinsab f'reġjun instabbli, jirriskja l-falliment jekk il-komunità internazzjonali u l-atturi lokali ma jaġixxux f'kooperazzjoni għall-iżvilupp ta' strateġija konġunta biex ibiddluh fi Stat demokratiku u inklużiv;

D. billi ċerti miżuri ttieħdu fil-qasam tar-riforma tas-settur tas-sigurtà (RSS), bħall-istabbilment tas-servizz nazzjonali tal-pulizija tas-Sudan t'Isfel (SSNPS), il-Kunsill Nazzjonali tas-Sigurtà u d-Diżarm (NSDC), u l-Kunsill tad-Demobilizzazzjoni u r-Reintegrazzjoni (DRC);

E. billi l-prosperità u l-sostenibilità ta' Stat ġdid tas-Sudan t'Isfel jiddependu fil-biċċa l-kbira fuq ir-relazzjonijiet kostruttivi u paċifiċi mal-pajjiżi ġirien kollha, partikolarment mar-Repubblika tas-Sudan, kif ukoll fuq il-kapaċità li dawn iż-żewġ pajjiżi jsolvu d-differenzi tagħhom u jaqblu u jimplimentaw soluzzjonijiet fattibbli, partikolarment fir-rigward tal-kunflitti dwar il-fruntieri, tad-dħul miż-żejt, tal-istatus definittiv ta' Abyei, tad-dejn nazzjonali u taċ-ċittadinanza;

F. billi l-bini tal-istat u t-tegħlib tal-fraġilità jeħtieġu prospettiva fit-tul kif ukoll impenn deċiż, prevedibbli u stabbli min-naħa tal-komunità internazzjonali;

G. billi l-Istat il-ġdid tas-Sudan t'Isfel, filwaqt li qiegħed iħabbat wiċċu ma' għadd ta' sfidi serji, għamel progress konsiderevoli fir-rigward tal-indikaturi tal-iżvilupp ewlenin mill-promulgazzjoni tal-Ftehim Komprensiv ta' Paċi tal-2005, inkluż żieda għal sitt darbiet fl-iskrizzjonijiet tal-iskola primarja, tnaqqis ta' 25 % fil-mortalità infantili u l-ħolqien ta' istituzzjonijiet statali fundamentali fil-livell federali u statali;

H. billi t-tfal huma l-ewwel vittmi tal-insigurtà u tal-kunflitti li jolqtu s-Sudan t'Isfel; billi l-vjolenza sesswali qiegħda ssir kontra tfal u nisa u t-tfal qegħdin jiġu reklutati mill-gruppi armati;

I. billi iktar ma n-nisa jkunu involuti fil-proċess tar-riżoluzzjoni tal-kunflitti u fit-teħid tad-deċiżjonijiet politiċi, akbar tkun il-portata tar-rikostruzzjoni demokratika,

J. billi d-dipendenza għolja tas-Sudan t'Isfel mill-produzzjoni taż-żejt, li tirrappreżenta bejn wieħed u ieħor 88 % tad-dħul nazzjonali, u li attwalment hija totalment dipendenti mir-Repubblika tas-Sudan għall-esportazzjonijiet tiegħu; billi din id-dipendenza għolja wisq tirrappreżenta periklu għall-ekonomija tal-pajjiż iżda isservi wkoll bħala strument ta' pressjoni fuq il-pajjiż il-ġdid u toħloq tensjonijiet addizzjonali, jew saħansitra kunflitti, partikolarment mas-Sudan, jew kunflitti interetniċi, kif kien il-każ matul dawn l-aħħar sentejn; billi s-Sudan t'Isfel ikkonkluda ftehimiet mal-pajjiżi ġirien: il-Kenja, l-Etjopja u Ġibuti, biex tiġi eżaminata l-possibilità ta' żewġ pipelines ġodda li jikkollegaw l-artijiet biż-żejt mal-Golf ta' Aden u mal-Oċean Indjan;

K. billi l-interruzzjoni tal-produzzjoni taż-żejt mill-Gvern tas-Sudan t'Isfel għal aktar minn sena kif ukoll l-għeluq tal-pipelines taż-żejt ċaħħdu lis-Sudan t'Isfel mid-dħul prinċipali tiegħu u tefgħu lill-pajjiż fi kriżi finanzjarja gravi, segwita minn perjodu ta' żieda fl-awsterità li għadha għaddejja;

L. billi r-Resource Governance Index 2013, filwaqt li jirrikonoxxi qafas ġuridiku ambizzjuż maħsub għall-promozzjoni ta' governanza trasparenti tas-settur taż-żejt, jikklassifika lis-Sudan t'Isfel fil-50 post fost 58 pajjiż minħabba l-fatt li l-awtoritajiet tiegħu naqsu milli joħorġu l-informazzjoni dwar is-settur u jistabbilixxu mekkaniżmi ta' monitoraġġ u ta' awditjar xierqa;

It-Tlieta 10 ta' Diċembru 2013

M. billi l-komunità internazzjonali tat sostenn politiku u materjali importanti lill-indipendenza u lis-sostenibilità tas-Sudan t'Isfel, kif ukoll lill-iżvilupp soċjoekonomiku tiegħu u billi l-UE żvolġiet rwol pożittiv ħafna f'dan ir-rigward; billi l-UE u l-Istati Membri tagħha wegħdu, fl-okkażjoni tal-indipendenza tas-Sudan t'Isfel, li jiżviluppaw sħubija stretta u fit-tul mar-Repubblika tas-Sudan t'Isfel u mal-poplu tagħha;

N. billi fit-23 ta' Mejju 2011 il-Kunsill approva l-pakkett finanzjarju ta' EUR 200 miljun favur is-Sudan t'Isfel intiż li jiffinanzja l-kontribut tal-UE lid-Dokument ta' Strateġija Konġunt għall-Pajjiż (Strateġija ta' Risposta) għas-Sudan t'Isfel 2011-2013;

O. billi l-komunità internazzjonali u l-organizzazzjonijiet umanitarji internazzjonali wieġbu fil-pront għall-bżonn ta' taffija tat-tbatija tal-persuni fir-reġjun, għalkemm l-aċċess għal ċerti reġjuni huwa pprojbit għalihom mill-gruppi ribelli u mill-gvern Sudaniż, u li għal dan il-fatt l-UE offriet u għadha toffri livelli sostanzjali ta' għajnuna umanitarja, fosthom EUR 110 miljun fl-2012 biss;

P. billi l-prospetti għal żvilupp u l-bini tal-istat f'terminu twil fis-Sudan t'Isfel huma marbutin b'mod indissolubbli mal-interdipendenza reġjonali tal-Qarn tal-Afrika, mhux l-anqas f'termini ta' riżoluzzjoni tal-problemi ta' sigurtà mal-pajjiż ġar tas-Sudan (inkluż fir-reġjuni tad-Darfur, tal-Kurdofan u tan-Nil il-Blu), u billi jsir investiment fl-integrazzjoni ekonomika ma' reġjuni sħab oħrajn;

Q. billi s-Sudan t'Isfel huwa wieħed mill-ewwel pajjiżi li fihom il-programmazzjoni konġunta bejn is-Servizz Ewropew għall-Azzjoni Esterna (SEAE) u l-Kummissjoni u l-Istati Membri tal-UE, allinjata mal-Pjan ta' Żvilupp tas-Sudan t'Isfel, tqiegħdet fil-prattika fil-forma ta' Dokument Uniku ta' Strateġija għall-Pajjiż tal-UE maqbul f'Diċembru 2011, li jinkludi total ta' EUR 830 miljun f'għajnuna għall-iżvilupp;

R. billi s-Sudan t'Isfel għadu ma aderixxiex mal-Ftehim ta' Cotonou, u l-Gvern tas-Sudan t'Isfel esprima tħassib dwar l-implikazzjonijiet potenzjali fuq ir-relazzjonijiet tiegħu mar-Repubblika tas-Sudan; billi l-adeżjoni mal-Ftehim ta' Cotonou ma jkunx jobbliga lis-Sudan t'Isfel jaderixxi minnufih mal-Istatut ta' Ruma; billi tali riluttanza li jaderixxi mal-Ftehim ta' Cotonou qiegħda twassal għal problemi fil-programmazzjoni tal-għajnuna tal-UE mill-2014 'il quddiem fl-ambitu tal-11-il Fond Ewropew għall-Iżvilupp li potenzjalment jaf jiddetermina telf għas-Sudan t'Isfel, mhux biss f'termini ta' allokazzjonijiet nazzjonali, iżda wkoll fir-rigward tal-fondi reġjonali u tar-riżorsi sostanzjali tal-Bank Ewropew tal-Investiment (BEI) li kieku jżidu l-infrastrutturi u l-integrazzjoni ekonomika reġjonali tal-pajjiż; billi permezz tar-ratifika tal-Ftehim ta' Cotonou, is-Sudan t'Isfel jista' jżid ukoll il-kapaċità tiegħu li jattira investimenti privati Ewropej; billi l-faċilitajiet finanzjarji addizzjonali li s-Sudan t'Isfel jista' jaċċedi għalihom wara li jaderixxi mal-Ftehim ta' Cotonou jistgħu jgħinu ugwalment fl-implimentazzjoni tal-Ftehimiet ta' Addis Ababa;

S. billi l-Kunsill ħatar lis-Sa Rosalind Marsden bħala r-Rappreżentant Speċjali tal-Unjoni Ewropea (RSUE) għas-Sudan f'Awwissu 2010 u sussegwentement kabbar u pproroga l-mandat tagħha, iżda f'Ġunju 2013 qabel dwar proroga ta' erba' xhur sal-31 ta' Ottubru 2013 bil-għan li jiġi integrat fil-mandat tar-RSUE għall-Qarn tal-Afrika, minkejja l-ħidma eċċellenti tagħha u r-rwol importanti ta' inċentivazzjoni tal-iżviluppi fir-reġjun permezz ta' diversi strumenti u tal-influwenza tal-UE; billi mingħajr Rappreżentant Speċjali tal-UE maħtur għas-Sudan/Sudan t'Isfel, l-UE se titħalla fil-ġenb fin-negozjati u fl-isforzi internazzjonali;

T. billi l-Unjoni Ewropea tat għajnuna lill-Grupp ta' Livell Għoli tal-Unjoni Afrikana, presedut mill-ex President tal-Afrika t'Isfel Thabo Mbeki, kif ukoll lill-missjonijiet tan-Nazzjonijiet Uniti, partikolarment il-Missjoni Preparatorja tan-Nazzjonijiet Uniti fis-Sudan (UNMIS), il-Missjoni tan-Nazzjonijiet Uniti fis-Sudan t'Isfel (UNMISS), il-Missjoni Konġunta tan-Nazzjonijiet Uniti u tal-Unjoni Afrikana fid-Darfur (UNAMID) u l-Forza ta' Sigurtà Interim tan-Nazzjonijiet Uniti għal Abyei (UNISFA);

U. billi n-"New Deal għall-Impenn fl-Istati Fraġli" ġie fformulat mill-grupp ta' Stati G7+ (inkluż is-Sudan t'Isfel) u mid-Djalogu Internazzjonali dwar il-Konsolidament tal-Paċi u l-Bini tal-Istat (IDPS) u mbagħad appoġġat mill-UE, kif ukoll minn 36 pajjiż, fir-raba' Forum ta' Livell Għoli dwar l-Effikaċja tal-Għajnuna li sar f'Busan f'Diċembru 2011;

It-Tlieta 10 ta' Diċembru 2013

V. billi waqt il-Forum għas-Shubija Ekonomika li saret f'April 2013 f'Washington tħabbar il-ħolqien ta' pakkett ġdid ta' miżuri ("new deal compact") biex jiddefinixxi l-qafas ta' impenn ġdid tal-komunità internazzjonali għall-għajnuna għall-iżvilupp fis-Sudan t'Isfel;

W. billi l-isforzi esterni li saru fir-rigward tal-bini tal-istat u tal-iżvilupp jistgħu jirnexxu biss jekk il-mexxejja tas-Sudan t'Isfel ikunu impenjati u kapaċi jiżviluppaw governanza responsabbli, reattiva u inklużiva, u jegħlbu l-interessi f'terminu qasir jew klijentelistiċi; billi s-Sudan t'Isfel għadu mhux inkluż fil-maġġoranza tal-indikaturi tal-governanza u ftit li xejn għad hemm data kwantitattiva disponibbli dwar il-portata tal-korruzzjoni fil-pajjiż; billi l-komunità internazzjonali, kemm dik privata kif ukoll pubblika, ma tittollerax il-korruzzjoni u għaldaqstant għandha bżonn tiżgura li l-għoti tal-għajnuna jew tal-investimenti ma jwassalx jew ma jinkoraġġixxix prattiki dannużi;

X. billi hija nieqsa xibka ta' sigurtà soċjali u l-aċċess għas-servizzi bħall-assistenza sanitarja, l-elettriku u l-ilma għadu estremament limitat; billi, skont xi stimi, terz biss tal-popolazzjoni għandu aċċess għall-ilma nadif u billi l-problemi marbutin mal-aċċess għall-ilma aggravaw il-kunflitti bejn il-komunitajiet;

Y. billi n-nisa u l-bniet tas-Sudan t'Isfel iħabbtu wiċċhom mal-ogħla rata ta' mortalità materna fid-dinja u mara minn seba' fis-Sudan t'Isfel tmut waqt jew eżatt wara l-ħlas ([1]); billi l-kawżi prinċipali ta' mortalità materna ġejjin minn infezzjoni u/jew emorraġiji u s-Sudan t'Isfel jaffaċċja nuqqas gravi ta' apparat mediku bażiku u infermiera u qwiebel kwalifikati,

Z. billi huwa stmat li 48 % tal-bniet ta' età bejn il-15 u id-19-il sena huma mġiegħla jiżżewġu fis-Sudan t'Isfel u billi bniet ta' 12-il sena, skont rapporti, ġew imġiegħla jiżżewġu, u b'hekk dan għandu impatt dirett fuq ir-rati ta' skrizzjonijiet tal-bniet fl-iskejjel: 39 % biss tal-istudenti fl-iskejjel primarji u 30 % biss tal-istudenti fl-iskejjel sekondarji huma bniet,

AA. billi l-konvinzjoni li n-nisa huma l-proprjetà ta' missierijiethom jew żwieġhom hija radikata fis-sistema tad-dota li teżisti fis-Sudan t'Isfel,

AB. billi l-vjolenza domestika hija kkunsidrata bħala norma soċjali stabbilita fis-Sudan t'Isfel kollu u billi 82 % tan-nisa u 81 % tal-irġiel jemmnu li mara għandha tittollera l-vjolenza domestika u żżomm il-problema fil-familja ([2]);

AC. billi skont l-istimi r-rata tal-illitteriżmu tiskorri t-80 % (l-ogħla rata ta' illitteriżmu femminili fid-dinja), u l-bniet jammontaw biss 25 % tal-studenti skolastiċi, fatt li jirrappreżenta l-inqas rata fid-dinja ta' aċċess femminili għall-edukazzjoni; billi jeżisti nuqqas ta' għalliema;

AD. billi n-nuqqas ta' għalliema u n-neċessità serja ta' persuni bi kwalifiki professjonali, kif ukoll bżonn ta' istituti ta' edukazzoni u ta' taħriġ neċessarji għall-formazzjoni ta' forza tax-xogħol kwalifikata;

AE. billi, fid-dawl tal-potenzjal ferm promettenti tal-agrikoltura, minħabba l-meded enormi ta' raba' tal-pajjiż; l-agrikoltura tas-Sudan t'Isfel mhux biss toffri prospettivi kummerċjali li jirrendu u possibilitajiet ta' xogħol għall-pajjiż, iżda tkun tikkontribwixxi wkoll biex jiġi sodisfatt il-bżonn ta' ikel tal-pajjiż stess u, f'terminu fit-tul, tal-pajjiżi ġirien;

AF. billi n-nisa huma kruċjali biex tonqos l-insigurtà alimentari u nutrizzjonali, u jistgħu jagħtu spinta lill-produttività agrikola,

AG. billi prattikament is-Sudan t'Isfel ma għandu l-ebda infrastruttura permanenti għat-trasport stradali, ferrovjarju jew tax-xmajjar; billi l-ħolqien ta' dawn l-infrastrutturi huwa neċessarju għall-iżvilupp ekonomiku tal-pajjiż tal-kummerċ, għall-aċċess fis-suq u għall-ħolqien tal-impjiegi;

(1) Aħbarijiet u analiżi umanitarji, Rapport dwar is-"Sigurtà tan-Nisa fis-Sudan t'Isfel" 2012.
(2) *Conflict and Health*, Marzu 2013.

It-Tlieta 10 ta' Diċembru 2013

AH. billi, skont l-istimi, huwa aktar minn miljun in-numru ta' mini antipersuna u tal-munizzjon mhux splodut li għadhom mirdumin fis-Sudan t'Isfel mill-gwerra ċivili;

AI. billi s-sigurtà interna għadha waħda mill-isfidi l-aktar diffiċli għas-Sudan t'Isfel, b'bosta kunflitti ta' intensità baxxa jikkawżaw sitwazzjoni umanitarja gravi; billi ġew ripetutament rapportati abbużi min-naħa tal-forzi ta' sigurtà tas-Sudan t'Isfel, inklużi eżekuzzjonijiet extraġudizzjarji, stupri u torturi matul il-kampanji ta' diżarm taċ-ċivili; billi sfaw fi stall l-isforzi ta' wara l-2005 fil-qasam tad-demobilizzazzjoni, diżarm u reintegrazzjoni u billi hija nieqsa skema ta' rtirar aċċettabbli għall-veterani;

AJ. billi l-popolazzjoni qiegħda tħabbat wiċċha ma' riskji sinifikanti ta' insigurtà tal-ikel, li din is-sena laqtet lil 4,1 miljun persuna tas-Sudan t'Isfel; billi meta dak li jkun iqis l-aċċess ferm limitat għas-servizzi tas-saħħa, in-nuqqas ta' persunal u ta' apparat mediku, il-bżonnijiet umanitarji li jolqtu l-popolazzjonijiet spustati minħabba kunflitti; billi ir-rata ta' mortalità infantili ta' tfal taħt l-età ta' ħames snin u r-rata ta' mortalità materna huma l-ogħla fid-dinja;

AK. billi fl-2013 is-Sudan t'Isfel niżel 12-il post fil-klassifika internazzjonali dwar il-libertà tal-istampa ta' "Ġurnalisti Mingħajr Fruntieri", u qiegħed fil-124 post minn 180 pajjiż preżenti fil-klassifika;

AL. billi huwa possibbli li tinħoloq stabilità sostenibbli fit-tul fil-Qarn tal-Afrika biss abbażi ta' istituzzjonijiet b'saħħithom, rwol u post adegwati għas-soċjetà ċivili, l-istat tad-dritt u rispett tad-drittijiet tal-bniedem, b'mod partikolari l-libertà tal-espressjoni, kif ukoll prospetti ekonomiċi b'saħħithom għas-soċjetà inġenerali; billi s-separazzjoni tas-Sudan u s-Sudan t'Isfel setgħet wasslet għal kunflitt reliġjuż; billi għadd ta' rifuġjati ħarbu mis-Sudan lejn is-Sudan t'Isfel li huwa fil-maġġoranza ta' reliġjon Kristjana; billi f'Ġunju 2013 huwa stmat li 263 000 rifuġjat ħarbu mis-Sudan għas-Sudan t'Isfel ([1]);

AM. billi l-ġurnalisti ġew bosta drabi mhedda, arrestati u detenuti mingħajr akkużi; billi ġie rapportat li l-forzi ta' sigurtà wettqu vessazzjonijiet fil-konfront ta' ġurnalisti u żammewhom illegalment; billi l-awtoritajiet tas-Sudan t'Isfel naqsu milli jwettqu investigazzjonijiet fil-pront, effikaċi u imparzjali dwar l-attakki fuq il-ġurnalisti, jew fuq każijiet bħall-qtil ta' Isaiah Abraham, kritiku tal-gvern u ġurnalista;

AN. billi d-dgħufijiet fis-sistema ġudizzjarja jagħtu lok għal ksur gravi tad-drittijiet tal-bniedem; billi hemm ħtieġa ċara għal taħriġ speċjalizzat fil-qasam tad-drittijiet tal-bniedem għall-professjonijiet legali; billi, sabiex tiġi indirizzata l-impunità, huwa meħtieġ li jiżdied l-għarfien tal-istrumenti ewlenin tad-drittijiet umani, li se jikkontribwixxu għall-applikazzjoni tagħhom; billi jeżisti nuqqas kważi totali ta' assistenza legali fis-sistema ġudizzjarja kriminali;

AO. billi l-lingwa uffiċjali tas-Sudan t'Isfel hija l-Ingliż, iżda ġeneralment mhuwiex mitkellem mill-popolazzjoni li fil-biċċa l-kbira tagħha hija illitterata; billi l-Ingliż huwa l-lingwa predominanti fis-servizzi pubbliċi u fis-sistema ġudizzjarja, fil-kumpaniji privati u fil-mezzi tal-komunikazzjoni ewlenin tal-pajjiż; billi fis-Sudan t'Isfel hemm total ta' aktar minn 60 lingwa u djalett mitkellma mid-diversi gruppi etniċi li jikkomponu l-pajjiż; billi l-lingwa hija fattur essenzjali ta' koeżjoni nazzjonali u għalhekk huwa importanti li tiġi adottata politika lingwistika adegwata;

AP. billi s-Sudan t'Isfel se jkompli jżomm l-piena tal-mewt, kemm-il darba ma jkunux introdotti f'dan ir-rigward emendi fil-kostituzzjoni tal-pajjiż;

AQ. billi l-frekwenza għolja ta' żwieġ ta' minorenni, fejn kważi nofs it-tfajliet kollha tas-Sudan t'Isfel bejn l-età ta' 15 u 19-il sena huma miżżewġin, toħloq kuntest li fih tiżdied il-vulnerabilità tagħhom għall-abbużi fiżiċi, sesswali, psikoloġiċi u ekonomiċi;

([1]) Agenzija tan-NU tar-Rifuġjati, "CAP for South Sudan, Mid-Year Review 2013".

It-Tlieta 10 ta' Diċembru 2013

AR. billi l-parteċipazzjoni ekwa tan-nisa fl-isfera pubblika hija dritt kostituzzjonali, sostnut minn kwota obbligatorja ta' 25 %; billi, minkejja l-impenn tal-Gvern tas-Sudan t'Isfel biex iżid il-parteċipazzjoni tan-nisa fis-settur pubbliku, il-progress fir-rigward ta' dan l-ambitu kien limitat; billi l-involviment effikaċi tan-nisa tas-Sudan t'Isfel fil-qasam tal-istabbiliment tal-paċi, tal-governanza u tal-iżvilupp ekonomiku jista' jgħin biex jiġu konsolidati l-paċi u s-sigurtà tal-pajjiż;

1. Jilqa' pożittivament l-aktar sinjali reċenti ta' tensjonijiet imtaffija bejn il-gvernijiet tas-Sudan t'Isfel u tar-Repubblika tas-Sudan, murija matul iż-żjara tal-President tas-Sudan t'Isfel fir-Repubblika tas-Sudan fl-ewwel jiem ta' Settembru 2013, u d-dikjarazzjonijiet ta' rieda tajba miż-żewġ naħat f'din l-okkażjoni; jissottolinja li l-iżvilupp ekonomiku u soċjali taż-żewġ pajjiżi jiddependi fil-biċċa l-kbira mir-relazzjonijiet paċifiċi u kollaborattivi bejn iż-żewġ pajjiżi;

2. Jistieden lill-gvernijiet taż-żewġ pajjiżi u lill-komunità internazzjonali jkomplu u jintensifikaw l-isforzi intiżi li jsolvu l-kwistjonijiet pendenti li għadhom bla soluzzjoni wara li skada t-terminu tal-Ftehim Komprensiv ta' Paċi tal-2005 u wara l-indipendenza f'Lulju 2011 tas-Sudan t'Isfel, li għadhom jostakolaw ir-relazzjonijiet ta' bon viċinat, u jastjenu totalment milli jirrikorru għat-theddid u għall-forza militari u milli jsostnu lill-forzi armati irregolari tar-reġjun;

3. Iħeġġeġ lill-awtoritajiet tas-Sudan t'Isfel jikkonformaw mar-riżoluzzjoni Nru 2109 tal-Kunsill tas-Sigurtà tan-NU, jappoġġaw l-istat ta' dritt, jonoraw ir-responsabilità tagħhom li jipproteġu l-popolazzjoni ċivili u jirrispettaw id-drittijiet fundamentali taċ-ċittadini tagħhom; jitlob bl-istess mod lill-awtoritajiet tas-Sudan t'Isfel jintensifikaw l-isforzi tagħhom biex isibu tarf is-serq mifrux u vjolenti ta' bhejjem li tradizzjonalment iseħħ f'partijiet rurali tal-pajjiż;

4. Jiddispjaċih li r-rakkomandazzjoni mill-Unjoni Afrikana lill-gvernijiet ta' Kartum u ta' Ġuba biex isir referendum f'Ottubu 2013 dwar ir-reġjun kkontestat ta' Abyei ma ġietx segwita; jistieden lill-awtoritajiet tas-Sudan t' Isfel jiffaċilitaw il-parteċipazzjoni fil-konsultazzjoni tan-nomadi misseriya, li mingħajrha Kartum ma taqbilx li jsir referendum; jilqa' favorevolment id-dikjarazzjoni tal-awtoritajiet tas-Sudan t' Isfel skont liema n-nomadi misseriya minn dejjem kellhom aċċess liberu għall-ilma u għall-mergħat ta' Abyei u li se jkomplu jgawdu minn dan id-dritt fil-futur;

5. Jipproponi lill-Gvernijiet tas-Sudan u tas-Sudan t'Isfel li jikkunsidraw, fl-aħħar istanza, l-ipoteżi li jirrikorru għand il-Qorti Internazzjonali tal-Ġustizzja (QIĠ) biex jissolvew ġuridikament u b'mod paċifiku l-aħħar kwistjonijiet relatati mal-fruntieri bejn is-Sudan u s-Sudan t'Isfel;

6. Iħeġġeġ lir-Repubblika tas-Sudan u lir-Repubblika tas-Sudan t'Isfel jirrispettaw bis-sħiħ il-Ftehimiet ta' Addis Ababa ta' Settembru 2012;

7. Itenni l-appoġġ tiegħu għall-impenn tal-Unjoni Ewropea fir-reġjun fl-ambitu tal-Qafas Strateġiku tal-UE għall-Qarn tal-Afrika, kif ukoll fl-ambitu tal-approċċ komprensiv fil-konfront tas-Sudan u tas-Sudan t'Isfel; jikkonstata barra minn hekk is-sovrappożizzjonijiet ġeografika fir-reġjun tas-Sahel u l-isfidi politiċi, ekonomiċi u soċjali interkonnessi tagħha; jistieden lill-Unjoni Ewropea, għalhekk, tikkoordina b'aktar effikaċja l-istrateġija tagħha fir-reġjun kollu, speċifikament billi jingħaqdu l-għanijiet u l-portata tal-Qafas Strateġiku tal-UE għall-Qarn tal-Afrika ma' dawk tal-Istrateġija tal-UE għas-Sigurtà u l-Iżvilupp fis-Sahel; jinkoraġġixxi eżami bir-reqqa u b'mod konġunt tad-drittijiet tal-bniedem fiż-żewġ inizjattivi; jistieden ukoll lill-Unjoni Ewropea tinvolvi ruħha mar-Rappreżentanti Speċjali tal-Unjoni Ewropea (RSUE) għas-Sahel u għad-drittijiet tal-bniedem, flimkien mar-RSUE għall-Qarn tal-Afrika, meta jiġu indirizzati l-isfidi enormi f'dan ir-reġjun u timpenja ruħha fi djalogu sħiħ mas-sħab reġjonali għall-iskop ta' titjib tal-kooperazzjoni u tal-iżvilupp;

8. Jirrikonoxxi u jsostni totalment il-bon offiċji tar-Rappreżentant Speċjali tal-UE għas-Sudan u għas-Sudan t'Isfel u ta' msieħba oħrajn tal-UE; jistieden lill-istituzzjonijiet u lill-Istati Membri kollha tal-UE jiżviluppaw u/jew iżommu djalogu kostruttiv maż-żewġ pajjiżi kif ukoll jikkontribwixxu għal proċess awtentiku ta' djalogu nazzjonali komprensiv għall-ġejjieni tal-poplu tas-Sudan u tas-Sudan t'Isfel;

It-Tlieta 10 ta' Diċembru 2013

9. Iħeġġeġ lill-awtoritajiet tas-Sudan u tas-Sudan t'Isfel jimplimentaw bis-sħiħ il-Ftehim Komprensiv ta' Paċi (CPA), li jistieden liż-żewġ Stati jittrattaw kwistjonijiet li jikkonċernaw il-kondiviżjoni tal-poter, iċ-ċittadinanza, id-dħul miż-żejt u l-qsim tad-dejn; jenfasizza li, minkejja differenzi importanti bejn il-gvernijiet ta' Kartum u ta' Ġuba, speċjalment dwar ir-referendum kontroversjali ta' Abyei li kellu jsir f'Ottubru 2013, hemm sinjali pożittivi ta' kooperazzjoni bejn iż-żewġ gvernijiet, bħall-inizjattiva li tippermetti movimenti transfruntalieri bħala pass preparatorju għall-istabbiliment ta' ftehimiet kummerċjali bejn iż-żewġ pajjiżi; ifaħħar il-progress li sar mill-Unjoni Afrikana talli laqqgħet lill-Presidenti tas-Sudan u tas-Sudan t'Isfel biex iħeġġu l-implimentazzjoni ta' ftehimiet ta' kooperazzjoni; jistieden lis-Sudan u lis-Sudan t'Isfel jissoktaw bin-negozjati fuq il-provvista taż-żejt fit-Tramuntana;

10. Jistieden lis-Sudan t'Isfel u lis-Sudan jagħmlu l-aħjar użu mill-ġid u mill-potenzjal li r-riżorsi taż-żejt fir-reġjun jirrappreżentaw għaż-żewġ pajjiżi u biex jilħqu ftehim dwar l-arranġamenti ekonomiċi tranżitorji bejn iż-żewġ pajjiżi li għadhom ma ġewx solvuti;

11. Jissottolinja l-importanza tal-Ftehim ta' Kooperazzjoni, inkluż il-ftehimiet settorjali, bejn is-Sudan u s-Sudan t'Isfel li kienu ffirmati f'Addis Ababa fis-27 ta' Settembru 2012; jenfasizza, madankollu, it-tħassib tiegħu dwar id-dikjarazzjoni unilaterali tal-gvern Sudaniż dwar dak li għandu x'jaqsam mal-għeluq tal-esportazzjonijiet taż-żejt mis-Sudan t'Isfel u l-iffriżar tal-ftehimiet settorjali kollha bħala miżura li tagħmel ħsara lill-ekonomija taż-żewġ pajjiżi u li żżid it-tensjonijiet reġjonali; jitlob liż-żewġ gvernijiet jikkollaboraw mal-Grupp ta' Implimentazzjoni ta' Livell Għoli tal-Unjoni Afrikana biex jerġgħu lura għall-Ftehim ta' Kooperazzjoni, itemmu l-appoġġ għall-gruppi ribelli armati, jirrispettaw bis-sħiħ iż-żona tal-fruntiera demilitarizzata sikura monitorata mill-Forza ta' Sigurtà Interim tan-NU għal Abyei, u biex jippreparaw referendum dwar il-futur tal-istatus ta' Abyei;

12. Jistieden lill-gruppi u lill-partiti kollha tas-Sudan t'Isfel jiżviluppaw viżjoni komuni għal pajjiżhom u għal żvilupp paċifiku, prosperu u ekwu tiegħu; jipproponi lill-Gvern tas-Sudan t'Isfel li jikkunsidra t-tnedija ta' djalogu nazzjonali inklużiv bil-għan li jtemm il-kunflitti interetniċi u jikkunsidra relazzjonijiet paċifiċi;

13. Jenfasizza l-importanza li lill-poplu tas-Sudan t'Isfel jintwera l-valur u l-effikaċja tal-Istat demokratiku l-ġdid tagħhom, inkluż il-ħolqien ta' gvern stabbli li ma joperax b'digrieti presidenzjali arbitrarji u jiżgura s-separazzjoni tas-setgħat eżekuttiv, leġiżlattiv u ġudizzjarju, jirrispetta d-drittijiet tal-bniedem u l-libertà tal-mezzi tal-komunikazzjoni, jipprevjeni u jikkumbatti l-korruzzjoni u joffri servizzi pubbliċi u infrastruttura, anki f'iż-żoni rurali 'l barra minn Ġuba; jiddeplora l-impatt tal-korruzzjoni f'dan l-Istat il-ġdid u jistieden lill-komunità internazzjonali ta' donaturi, fosthom l-Unjoni Ewropea, tivvaluta b'attenzjoni l-kapaċità tas-Sudan t'Isfel li jittratta din il-materja; jistieden barra minn hekk lis-Sudan t'Isfel iżid l-isforzi biex jegħleb il-korruzzjoni, inklużi inizjattivi tal-Presiden Kiir kontra uffiċjali għolja, filwaqt li jħeġġeġ lill-gvern ikompli fit-triq tal-implimentazzjoni tal-pjan ta' żvilupp tiegħu, inkluż bid-diversifikazzjoni tal-ekonomija tiegħu lil hinn mid-dipendenza fuq l-esportazzjonijiet taż-żejt;

14. Iħeġġeġ lis-Sudan t'Isfel jirratifika l-Ftehim ta' Cotonou bejn l-UE u l-Istati AKP, bil-għan li jippermetti l-impenn fit-tul tal-UE favur l-iżvilupp tas-Sudan t'Isfel, u jissottolinja li l-adeżjoni tas-Sudan t'Isfel mal-Ftehim bl-ebda mod ma għandha tolqot ir-rikonċiljazzjoni u r-relazzjonijiet kostruttivi mar-Repubblika tas-Sudan li, anzi, għandu interess fit-tul fl-iżvilupp prosperu tal-ġirien kollha tiegħu;

15. Jistieden lill-istat tas-Sudan t'Isfel jirratifika malajr kemm jista' jkun il-konvenzjonijiet internazzjonali li jipproteġu d-drittijiet tal-bniedem;

16. Jistieden lill-imsieħba internazzjonali ewlenin, speċjalment lill-Istati Membri tal-UE, lill-Kummissjoni u lis-SEAE, iżommu l-impenn tagħhom lejn l-iżvilupp u l-bini tal-istat kif ukoll is-sigurtà tal-bniedem għall-poplu kollu tas-Sudan t'Isfel; jenfasizza l-ħtieġa li l-konsolidament tal-paċi, inkluża l-kwistjoni li jaffronta u jaċċetta l-passat, jintrabat mal-isforzi tal-bini tal-istat biex jiġi żgurat il-bini sostenibbli tal-Istat; isostni l-involviment tal-UE bħala msieħba ewlenija fil-kuntest tan-New Deal permezz ta' Patt għall-Bini tal-Istat ("State Building Compact");

17. Jistieden lill-imsieħba internazzjonali ewlenin, speċjalment lill-Istati Membri tal-UE, lill-Kummissjoni u lis-SEAE, iżommu l-impenn tagħhom lejn l-iżvilupp u l-bini tal-istat kif ukoll is-sigurtà tal-bniedem għall-poplu kollu tas-Sudan t'Isfel; isostni l-involviment tal-UE bħala msieħba ewlenija fil-kuntest tan-New Deal permezz ta' Patt għall-Bini tal-Istat ("State Building Compact");

18. Jissottolinja l-importanza tal-Unjoni Ewropea, li taħdem mal-imsieħba multilaterali u mad-donaturi, b'appoġġ għas-Sudan t'Isfel fil-mixja tiegħu lejn id-demokrazija; jilqa' pożittivament, f'dan il-kuntest, il-kontribuzzjoni tal-Unjoni Ewropea (USD 4,9 miljun) għall-Organizzazzjoni Internazzjonali għall-Migrazzjoni, li se tiffaċilita d-djalogu u l-komunikazzjoni fost it-tribujiet u l-clans differenti dwar kif għandhom jikkondividu r-riżorsi skarsi (ilma, mergħat) fil-kuntest ta' vjolenza bejn il-komunitajiet dejjem akbar; japprezza x-xogħol tal-Organizzazzjoni tan-Nazzjonijiet Uniti għall-Edukazzjoni, ix-Xjenza u l-Kultura (Unesco) fil-konservazzjoni tal-arkivji storiċi bħala għodda importanti għas-Sudan t'Isfel fil-proċess tiegħu tal-bini ta' nazzjon; iħeġġeġ lill-Gvern tas-Sudan t'Isfel, meta titqies is-sensittività dejjem ikbar tal-komunità internazzonali rigward l-armi kimiċi, jiffirma u jirratifika kemm jista' jkun malajr il-Konvenzjoni dwar il-Projbizzjoni ta' l-Iżvilupp, il-Produzzjoni, il-Ħażna u l-Użu ta' Armi Kimiċi u dwar il-Qerda tagħhom, kif ukoll trattati oħra dwar kontroll tal-armi u d-diżarm, inklużi dawk maħsuba li jieħdu ħsieb il-fluss illeċitu u mhux kontrollat ta' armi ħfief u ta' kalibru żgħir;

19. Ifakkar li l-forom kollha ta' sostenn finanzjarju lill-pajjiżi li qed jiżviluppaw jeħtieġu strumenti adegwati ta' ġestjoni tar-riskji, għandhom ikunu kumplementari għall-modalitajiet l-oħrajn ta' għajnuna u għandhom ikuni akkumpanjati minn skrutinju parlamentari xieraq tal-baġit nazzjonali fil-pajjiż benefiċjarju, kif ukoll minn forom oħrajn ta' obbligu ta' rendikont u mill-parteċipazzjoni taċ-ċittadini, u li tali miżuri għandhom bżonn ikunu garantiti u sostnuti kemm mill-gvern nazzjonali kif anki mid-donaturi ta' għajnuna rispettivi;

20. Jinkoraġġixxi lis-SEAE, lir-Rappreżentant Speċjali tal-UE għas-Sudan u għas-Sudan t'Isfel u lill-Kummissjoni jtejbu l-konoxxenza u l-viżibilità tal-kontributi ferm pożittivi tal-UE favur tranżizzjoni paċifika u demokratika u favur l-iżvilupp soċjoekonomiku tas-Sudan t'Isfel; jinsab imħasseb dwar il-fatt li t-tmiem tal-mandat tar-Rappreżentant Speċjali tal-UE għas-Sudan u għas-Sudan t'Isfel, f'mument meta għadd ta' impenji li jinsabu fil-Ftehim Komprensiv ta' Paċi tal-2005 u fil-Ftehim ta' Addis Ababa ta' Settembru 2012 għadhom mhumiex totalment onorati, jaf inaqqas ulterjorment il-viżibilità u l-kapaċità ta' influwenza tal-UE u tal-Istati Membri tagħha; jitlob l-proroga tal-mandat tar-Rappreżentant Speċjali minflok il-pjan li jżid lis-Sudan mal-mandat diġà mgħobbi żżejjed tar-Rappreżentant Speċjali għall-Qarn tal-Afrika;

21. Jitlob rieżami regolari tal-Qafas Strateġiku tal-UE għall-Qarn tal-Afrika u tal-approċċ komprensiv tiegħu għas-Sudan u għas-Sudan t'Isfel sabiex jiġi żgurat li l-istrumenti ta' politika u r-riżorsi jitfasslu bħala appoġġ għall-proċess ta' paċi u l-bini tad-demokrazija, inkluż it-tħejjijiet għall-elezzjonijiet fl-2015; jikkonstata li mandati futuri, inkluż id-deċiżjonjiet biex jiġu integrati l-pożizzjonijiet, tar-Rappreżentanti Speċjali tal-UE f'dan ir-reġjun għandhom jitqiesu fil-kuntest ta' dan ir-rieżami tal-politika u bi tweġiba għar-realtajiet politiċi lokali;

22. Jilqa' favorevolment il-fatt li l-UE, barra mill-għajnuna umanitarja, impenjat EUR 285 miljun fl-għajnuna għall-iżvilupp favur is-Sudan t'Isfel (eskluża l-għajnuna tal-Istati Membri) mill-2011, meta s-Sudan t'Isfel kiseb l-indipendenza;

23. Jistieden lill-Istat ma jxekkilx lill-NGOs u lill-organizzazzjonijiet umanitarji milli jilħqu lill-popolazzjonijiet li huma f'żoni ta' kunflitt; ifakkar li dan l-ostaklu għall-NGOs u għall-organizzazzjonijiet umanitarji jirrappreżenta ksur tad-dritt umanitarju internazzjonali;

24. Jappoġġ li l-għajnuna tal-UE għas-Sudan t'Isfel tkun ikkonċentrata fuq l-agrikoltura, il-governanza demokratika u l-istat tad-dritt, l-edukazzjoni kif ukoll is-saħħa; jikkonstata li minkejja li l-liġijiet u r-regolamenti huma fis-seħħ, l-implimentazzjoni għadha lura; jilqa' pożittivament l-isforzi tal-Kummissjoni biex toffri sostenn għat-tisħiħ tal-kapaċitajiet tas-sistema ġuridika tas-Sudan t'Isfel, partikolarment, biex tagħti assistenza teknika lill-ġudikatura u lill-Qorti Suprema; jilqa' b'sodisfazzjon is-sostenn għall-Assemblea Leġiżlattiva Nazzjonali tas-Sudan t'Isfel;

25. Iħeġġeġ lill-Kummissjoni, lill-Istati Membri u lill-awtoritajiet tas-Sudan t'Isfel jaħdmu mal-komunitajiet u l-organizzazzjonijiet tan-nisa biex jagħtu u jippromwovu l-aċċess għall-edukazzjoni u għad-drittijiet u għas-servizzi tal-assistenza sanitarja sesswali u riproduttiva għall-bniet u n-nisa, inkluż l-aċċess għall-kontraċezzjoni u għall-ittestjar u l-kuri tal-HIV/AIDS;

26. Jitlob biex il-proġetti ffinanzjati mill-UE jkunu sorveljati u vvalutati b'mod regolari, inkluż fir-rigward tal-progress lejn l-parità tal-ġeneru, u jappelal li l-Parlament jiġi informat bir-riżultati;

27. Jappella li jittieħed kont tal-fehmiet tal-komunitajiet lokali, b'mod partikolari tan-nisa, sabiex ikunu jistgħu jitqiesu l-objettivi aktar ċari stabbiliti għall-proġetti, u sabiex dawk l-objettivi jkunu jistgħu jitfasslu skont is-sitwazzjoni fil-post kif ukoll skont l-iżviluppi;

It-Tlieta 10 ta' Diċembru 2013

28. Jistieden lill-komunità internazzjonali, b'mod partikolari lill-UE u lill-Istati Membri tagħha fil-kuntest tal-azzjoni esterna tagħhom, u b'kooperazzjoni mas-sħab lokali u l-NGOs, jenfasizzaw l-importanza li l-bniet ikollhom aċċess għall-edukazzjoni primarja u li jsiru sforzi biex jiġi trattat l-illitteriżmu fost l-adulti li jċaħħad lis-Sudan t'Isfel minn kapital uman prezzjuż li l-pajjiż jeħtieġ għall-iżvilupp tiegħu u biex jissaħħaħ bħala Stat demokratiku;

29. Jirrakkomanda li tiġi żviluppata mill-aktar fis sistema edukattiva li tforni persuni kkwalifikati biex jibnu u jmantnu l-infrastrutturi tas-Sudan t'Isfel bħat-toroq tiegħu, l-alloġġ, is-sistema ta' purifikazzjoni tal-ilma, l-impjanti tat-trattament tad-drenaġġ, in-netwerks tal-elettriku, tal-informatika, tat-telefon, eċċ.;

30. Jilqa' pożittivament is-sostenn tal-UE lill-Grupp ta' Implimentazzjoni ta' Livell Għoli tal-Unjoni Afrikana dwar is-Sudan (AUHIP) filwaqt li, fl-istess ħin, jappella għal rieżami tal-grupp bil-għan li jivvaluta l-effikaċja tiegħu; jiddispjaċih li s-sostenn tal-UE ma kienx dejjem viżibbli totalment;

31. Jissottolinja l-bżonn ta' mekkaniżmi ta' sostenn li jkunu jippermettu distribuzzjoni u ġestjoni korretti u trasparenti tad-dħul miż-żejt; jistieden lill-awtoritajiet tas-Sudan t'Isfel u lill-Assemblea Leġiżlattiva Nazzjonali, kif ukoll lill-imsieħba u internazzjonali u lill-kumpaniji preżenti fis-Sudan t'Isfel, jikkontribwixxu għal aktar trasparenza fil-ġenerazzjoni u l-użu ta' dan id-dħul; jilqa' pożittivament l-adozzjoni reċenti tal-Liġi dwar il-Ġestjoni tad-Dħul miż-Żejt min-naħa tal-Assemblea Leġiżlattiva Nazzjonali; jitlob l-adozzjoni malajr fil-liġi mill-President u l-implimentazzjoni ta' malajr tal-modalitajiet kollha tal-Att;

32. Jisħaq fuq il-bżonn li jsiru investimenti sostenibbli u importanti fl-infrastrutturi, fl-għoti tas-servizzi bażiċi u fl-iżvilupp agrikolu fis-Sudan t'Isfel; jinsisti li l-iżvilupp agrikolu għandu jkollu l-għan primarju li jiggarantixxi s-sigurtà tal-ikel għall-popolazzjoni u d-diversifikazzjoni tal-ekonomija nazzjonali, li tista' tkun ipperikolata mill-konċessjonijiet ta' art għammiela mogħtija lill-impriżi privati barranin għall-estrazzjoni u għall-esportazzjoni ta' kwantitajiet kbar ta' komoditajiet; jenfasizza, f'dan ir-rigward, l-importanza tal-ordinament dwar il-pussess ta' art, tema fil-biċċa kbira traskurata fis-Sudan t'Isfel, li wasslet għal tilwim dwar kwistjonijiet dwar l-artijiet, fatt li jirrappreżenta waħda mill-kawżi primarji tal-kunflitt fil-pajjiż; jistieden lill-UE ssostni l-isforzi tal-governanza tat-territorju u t-tisħiħ tas-sigurtà tal-pussess tal-art, filwaqt li fl-istess ħin tqis l-arranġamenti informali lokali ta' riżoluzzjoni ta' tilwim u r-rikonoxximent tad-drittijiet tal-fondi ta' oriġini konswetudinarja;

33. Iħeġġeġ lill-Gvern tas-Sudan t'Isfel irawwem id-diversifikazzjoni ekonomika u jnaqqas id-dipendenza fuq l-idrokarburi; iħeġġeġ lis-Sudan t'Isfel iżid il-produzzjoni lokali tal-ikel, jippromwovi l-industrija tal-esportazzjoni u jiżviluppa l-infrastruttura tat-trasport bil-għan li jiffaċilitaw l-aċċess għas-swieq;

34. Jiġbed l-attenzjoni lejn il-kontribut li jistgħu jagħtu n-nisa għall-iżvilupp tal-agrikoltura u l-ekonomija rurali; iħeġġeġ lis-Sudan t'Isfel jieħu miżuri biex jippromwovi l-involviment tan-nisa f'dawn l-attivitajiet ekonomiċi;

35. Ifakkar fl-importanza li jiġu żviluppati u mtejba l-infrastrutturi li jippermettu l-aċċess għall-ilma tax-xorb u għall-provvisti tal-ilma mtejba fil-pajjiż kollu; jirrakkomanda t-titjib tal-pjanijiet tal-investimenti fl-enerġija idrawlika;

36. Jisħaq fuq il-fatt li biex is-sigurtà tal-bniedem għall-poplu kollu tas-Sudan t'Isfel tiġi żgurata jinħtieġ sforz imġedded tal-Gvern tas-Sudan t'Isfel u tal-imsieħba internazzjonali tiegħu biex jissuktaw bid-diżarm, demobilizzazzjoni u reintegrazzjoni (DDR) tal-gruppi armati u jwettqu riforma tas-settur tas-sigurtà (RSS) usa' li twassal għal tnaqqis fid-daqs tal-armata permanenti, kif ukoll għall-professjonalizzazzjoni tagħha, ir-rispett sħiħ għall-kontroll ċivili u għall-katina ta' kmand, kif ukoll aktar rispett għad-drittijiet tal-bniedem fost il-forzi armati; Jenfasizza l-ħtieġa ta' involviment kostruttiv u frekwenti mas-soċjetà ċivili tas-Sudan t'Isfel u mal-assoċjazzjonijiet tan-nisa biex tiġi trattata l-problema tal-insigurtà u jiġi promoss ir-rispett għad-drittijiet tal-bniedem inklużi d-drittijiet tan-nisa;

37. Huwa mħasseb profondament li n-nisa u t-tfal tal-kunflitti armati fis-Sudan t'Isfel jirrappreżentaw il-maġġoranza assoluta tal-persuni spostati internament u tar-rifuġjati; jappella għal monitoraġġ effikaċi tad-drittijiet tal-bniedem, inkluż il-monitoraġġ ta' kwalunkwe vjolenza sesswali u sessista jew vjolazzjonijiet u abbużi kommessi kontra t-tfal; jistieden lill-partijiet kollha fil-kunflitt itemmu l-impunità ta' dawk ħatja;

It-Tlieta 10 ta' Diċembru 2013

38. Iħeġġeġ lill-gvern tas-Sudan t'Isfel biex jiżgura l-parità tal-ġeneru u jiggarantixxi li n-nisa jgawdu mid-drittijiet u mil-libertajiet tagħhom mingħajr ma jkunu diskriminati fuq kwalunkwe bażi, bħal sess, razza, reliġjon jew twemmin kulturali jew oriġini nazzjonali jew soċjali;

39. Jagħmel appell lill-awtoritajiet tas-Sudan t'Isfel bil-għan li jadottaw liġi fl-ambitu tad-dritt tal-familja li tistabbilixxi età minima għaż-żwieġ u l-kundizzjonijiet dwar il-kustodja tat-tfal kif ukoll liġi li tittratta l-vjolenza abbażi tal-ġeneru b'mod partikolari li tikkriminalizza l-prattiki tradizzjonali li jagħmlu l-ħsara bħall-mutilazzjoni ġenitali femminili;

40. Iħeġġeġ lill-Gvern tas-Sudan t'Isfel jirratifika l-Konvenzjoni dwar l-Eliminazzjoni ta' Kull Forma ta' Diskriminazzjoni kontra n-Nisa (CEDAW) u l-Konvenzjoni tan-NU dwar id-Drittijiet tat-Tfal;

41. Jistieden li l-Gvern tas-Sudan t'Isfel ikompli jikkoopera bis-sħiħ mal-Missjoni tan-Nazzjonijiet Uniti fir-Repubblika tas-Sudan t'Isfel (UNMISS) u jgħin lin-Nazzjonijiet Uniti fir-realizzazzjoni tal-mandat tagħhom, partikolarment il-protezzjoni taċ-ċivili; iħeġġeġ lill-Istati Membri tan-NU jonoraw l-impenn tagħhom fil-konfront tal-UNMISS filwaqt li, f'termini realistiċi, jadattaw, jekk hemm bżonn, il-mandat tagħha fid-dawl tal-evoluzzjoni tal-kapaċità tal-awtoritajiet tas-Sudan t'Isfel li joffru sigurtà tal-bniedem matul is-snin li ġejjin;

42. Jinsab sorpriż li n-Nazzjonijiet Uniti ma jagħtux, fid-dawl tal-kontribuzzjonijiet li tagħmel l-UE lill-baġit tagħhom, status speċjali lill-Unjoni matul il-missjonijiet elettorali biex tkun żgurata l-protezzjoni tal-osservaturi u l-appoġġ għall-funzjonament tajjeb tagħhom (partikolarment l-akkomodazzjoni sikura u l-aċċess għall-assistenza sanitarja;

43. Jissottolinja l-importanza li l-Kostituzzjoni tranżitorja tiġi sostitwita b'Kostituzzjoni permanenti msejsa fuq il-konsultazzjoni u s-sostenn popolari; jinsab imħasseb dwar in-nuqqas ta' rieda politika min-naħa tal-gvern tas-Sudan t'Isfel; ifakkar b'insistenza lill-gvern l-obbligi tiegħu, skont digriet presidenzjali, li jistabbilixxi proċess ta' reviżjoni kostituzzjonali u jistieden lill-gvern jagħmel dan qabel l-elezzjonijiet tal-2015; jistieden lill-Unjoni Ewropea u lill-Istati Membri tagħha jakkumpanjaw u jsostnu proċess kostituzzjonali promoss u ġestit f'livell lokali, li jrid jinvolvi lill-gruppi kollha tas-soċjetà, fosthom in-nisa u dawk li jgħixu fir-reġjuni periferiċi; jitlob lid-delegazzjoni tal-Unjoni Ewropea f'Ġuba, invista tal-elezzjonijiet presidenzjali tal-2015, tissorvelja l-implimentazzjoni tal-miżuri previsti fir-rapport tal-missjoni ta' osservazzjoni elettorali tal-Unjoni fl-2011;

44. Jilqa' pożittivament l-impenn li ħa l-President tas-Sudan t'Isfel biex jintlaħaq l-objettiv ta' rappreżentanza femminili ta' mill-inqas 25 % fil-kabinett u jistiednu jsaħħaħ il-parteċipazzjoni tan-nisa fil-proċess kostituzzjonali li għaddej bħalissa; ifakkar li n-nisa jiżvolġu rwol fundamentali fir-riżoluzzjoni tal-kunflitti, fil-proċessi tal-konsolidament tal-paċi u fil-bini ta' stat stabbli; jistieden lill-awtoritajiet tas-Sudan t'Isfel, f'dan ir-rigward, jiżguraw li n-nisa jkunu totalment inklużi fl-implimentazzjoni tal-proċess ta' paċi mas-Sudan; jistieden lill-komunità internazzjonali tkompli tappoġġa l-parteċipazzjoni tan-nisa fil-livelli kollha tal-ħajja pubblika;

45. Iħeġġeġ lill-Gvern tas-Sudan t'Isfel iżid l-isforzi biex jistabbilixxi pjan direzzjonali, bil-għan li jsostni l-proċess ta' tranżizzjoni sakemm l-ordni kostituzzjonali u l-istat tad-dritt ikunu ġew stabbiliti mill-ġdid fil-pajjiż kollu, permezz tal-organizzazzjoni ta' elezzjonijiet demokratiċi, liberi, ġusti u trasparenti fl-2015; jistieden lill-UE u lill-imsieħba internazzjonali jsaħħu s-sostenn tagħhom għall-proċess elettorali li ġej;

46. Jikkonstata li mis-CPA fl-2005, saru sforzi intiżi li jintensifikaw il-ġlieda kontra l-korruzzjoni, iżda l-qafas kontra l-korruzzjoni tas-Sudan t'Isfel għadu fil-fażijiet bikrin ta' żvilupp; jikkonstata wkoll li anki meta l-istrumenti ġuridiċi huma preżenti, in-nuqqas ta' kapaċità, riżorsi u rieda politika jista' jostakola l-implimentazzjoni tagħhom; jinkoraġġixxi lis-Sudan t'Isfel jirratifika l-konvenzjonijiet internazzjonali kontra l-korruzzjoni u jistieden lill-awtoritajiet tas-Sudan t'Isfel jiżviluppaw u jimplimentaw strateġija integrata kontra l-korruzzjoni; jenfasizza li l-komunità internazzjonali u l-UE għandhom jgħinu l-isforzi tas-Sudan t'Isfel f'dan il-qasam, b'mod partikolari billi jżidu l-appoġġ għat-tisħiħ tal-kapaċitajiet;

47. Iħeġġeġ lill-Gvern tas-Sudan t'Isfel jippromulga kwalunkwe liġi fil-qasam tal-mezzi tal-komunikazzjoni sabiex tipproteġi l-libertà ta' dawn tal-aħħar u tissalvagwardahom fit-twettiq tar-rappurtar tagħhom;

48. Jistieden lis-Servizz ta' Sigurtà Nazzjonali tas-Sudan t'Isfel itemm il-vessazzjonijiet fil-konfront tal-attivisti fil-qasam tad-drittijiet tal-bniedem u tal-ġurnalisti u d-detenzjoni illeġittima u ċ-ċensura tal-ġurnalisti, li jikkostitwixxu ksur tal-Kostituzzjoni tas-Sudan t'Isfel, li timponi lill-gvern jiggarantixxi l-libertà tal-istampa;

It-Tlieta 10 ta' Diċembru 2013

49. Iħeġġeġ lill-awtoritajiet tas-Sudan t'Isfel iwettqu investigazzjonijiet fil-pront, effikaċi u imparzjali dwar l-allegazzjonijiet kollha ta' theddid u attakki kontra l-attivisti fil-qasam tad-drittijiet tal-bniedem u l-ġurnalisti u jobbligaw lil dawk responsabbli jagħtu kont, skont l-istandards internazzjonali; jilqa' b'sodisfazzjon il-provvedimenti reċenti li ħadu l-awtoritajiet biex jinvestigaw il-qtil ta' ċivili u l-allegati abbużi tad-drittijiet tal-bniedem min-naħa tal-forzi armati;

50. Iħeġġeġ lill-Gvern tas-Sudan t'Isfel jagħmel dak kollu fis-setgħa tiegħu biex itemm l-eżekuzzjonijiet extraġudizzjarji u jidentifika u jtella' l-qorti l-uffiċjali tas-sigurtà akkużati bil-qtil tal-ġurnalista Isaiah Abraham;

51. Iħeġġeġ lill-awtoritajiet tas-Sudan t'Isfel isaħħu l-ġlieda kontra l-impunità billi jattrezzaw lill-komunità tal-ġustizzja u tal-eżekuzzjoni tal-liġi bi strumenti maħsuba biex jipprevjenu u jrażżnu l-vjolenza kontra n-nisa filwaqt li jiżguraw li l-awturi ta' dawn ir-reati jiġi kkundannat b'mod effikaċi;

52. Jirrakkomanda li l-Kunsill għad-Drittijiet tal-Bniedem jistabbilixxi mekkaniżmu ta' segwitu sinifikanti dwar is-sitwazzjoni tad-drittijiet tal-bniedem fis-Sudan t'Isfel, bħal pereżempju, espert indipendenti;

53. Jopponi b'mod qawwi l-piena tal-mewt fiċ-ċirkostanzi kollha u jistieden lis-Sudan t'Isfel jieħu provvedimenti speċifiċi biex jersaq lejn l-abolizzjoni ta' din il-piena;

54. Jenfasizza li n-nisa fis-Sudan t'Isfel jaffaċċjaw forom multipli ta' diskriminazzjoni kif ukoll ksur tad-drittijiet fundamentali tagħhom, inkluż iż-żwieġ bikri u furzat mifrux, l-assenza ta' liġi dwar il-familja, il-parteċipazzjoni politika limitata tan-nisa fil-livelli kollha tal-gvern, u l-vjolenza sesswali u domestika; jistieden lill-Gvern tas-Sudan t'Isfel jelimina kull tip ta' diskriminazzjoni kontra n-nisa, jikkumbatti l-illitteriżmu billi jtejjeb l-aċċess għall-edukazzjoni lin-nisa, b'hekk itejjeb ir-rwol tagħhom fis-soċjetà u fil-bini ta' Stat ġdid; jistieden lill-Gvern tas-Sudan t'Isfel jiddefinixxi pjan ta' azzjoni nazzjonali bil-għan li jwaqqaf iż-żwieġ ta' minorenni billi jippromwovi, fost oħrajn, l-aċċess għall-edukazzjoni lit-tfal; iħeġġeġ lill-Gvern tas-Sudan t'Isfel, f'dan ir-rigward, u fid-dawl tal-fat li d-drawwiet tradizzjonali jaqdu rwol importanti fis-soċjetà tas-Sudan t'Isfel, iwaqqaf kull drawwa tradizzjonali diskriminatorja mwettqa kontra n-nisa billi jinvolvi lill-NGOs, pereżempju, bil-għan li jeduka lill-membri tal-ġudikatura fir-rispett tal-qasam tad-drittijiet tal-bniedem;

55. Jilqa' b'sodisfazzjon il-ħolqien tal-ewwel Istitut ta' tagħlim tal-infermiera u qwiebel fl-isptar universitarju ta' Ġuba, iżda jinnota li huma meħtieġa aktar infermiera u qwiebel kwalifikati sabiex jiġi żgurat titjib sinifikanti tas-saħħa materna u infantili, u titwitta t-triq u jiġu stabbiliti aktar ċentri tas-saħħa msejsa fuq dan il-mudell fil-pajjiż kollu;

56. Jagħti istruzzjonijiet lill-President tiegħu biex jgħaddi din ir-riżoluzzjoni lill-Kunsill, lill-Kummissjoni, lill-gvernijiet u lill-parlamenti tal-Istati Membri, lill-gvernijiet tas-Sudan t'Isfel u tas-Sudan, lill-Kummissarju għad-Drittijiet tal-Bniedem tas-Sudan t'Isfel, lill-Assemblea Leġiżlattiva Nazzjonali tas-Sudan t'Isfel, lill-Assemblea Nazzjonali tas-Sudan, lill-Unjoni Afrikana u lis-Segretarju Ġenerali tan-Nazzjonijiet Uniti.